Prof. zw. dr hab. Anna Michońska-Stadnik
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Filologiczny
Instytut Filologii Angielskiej
ORCID: 0000-0001-7603-5013

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Niny Barłożek pt.

The impact of the emotional intelligence training on English language learning in secondary grammar school students. (tytuł polski: *Wpływ treningu inteligencji emocjonalnej na proces uczenia się języka angielskiego licealistów)*

(przygotowana zgodnie z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku, Dz.U. nr 65 poz. 595 z późniejszymi zmianami; oraz zgodnie z #6, pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19.01.2018 r. Dz.U. z dnia 30.01.2018 r., poz. 261)

Na wstępie chciałam zaznaczyć, że obecna wersja rozprawy mgr Barłożek została przedstawiona do ponownej recenzji po poprawkach dokonanych na jej wersji pierwotnej. Z zadowoleniem przyjęłam fakt, że Doktorantka starała się jak najlepiej skorygować pracę, postępując według wskazówek wyszczególnionych w poprzedniej recenzji. Rozprawa ma obecnie bardziej przejrzystą strukturę i została podzielona na 6 rozdziałów: trzy pierwsze przedstawiają omawiane zagadnienia z pespektywy teoretycznej oraz stan badań nad inteligencją emocjonalną, a trzy kolejne prezentują badanie empiryczne, jego rezultaty oraz ich analizę. Uważam, że badane zagadnienie uzupełnia w znaczący sposób lukę w polskich studiach glottodydaktycznych – próby badawcze związane z inteligencją emocjonalną w kontekście uczenia się języków obcych podejmowane są niechętnie, ze względu na trudność zdefiniowania samego konstruktu oraz zmiennych badawczych, co wiąże się z kolei z trudnością zaplanowania badania empirycznego. Ten problem można zresztą bardzo wyraźnie zaobserwować w recenzowanej rozprawie, która w tym aspekcie nie mogła, niestety, zostać poprawiona. Do tej uwagi odniosę się ponownie w dalszej części recenzji.

Rozdział pierwszy rozprawy prezentuje badania na temat inteligencji ogólnej, definicje inteligencji, a także rozmaite teorie dotyczące tego konstruktu, co jest szczególnie ważne dla późniejszych rozważań na temat inteligencji emocjonalnej. Doktorantka przedstawia dalej współczesne teorie inteligencji, które w znacznej większości wywodzą się z krytyki tzw. testów IQ. Ten sposób pomiaru poziomu inteligencji został opracowany na

Wpłynęło do Dziekanatu
Wydziału Filologicznego
dnia 2019-03-13
l.dz. 204

początku XX wieku i podkreślał znaczenie zdolności matematycznych oraz logicznego myślenia. Według takich testów osoby, które uzyskały nieco niższy wynik, były uznawane za mało inteligentne, co było dla nich ogromnie krzywdzące. Współczesne teorie postrzegają inteligencję jako cechę złożoną z wielu właściwości umysłu i zachowania ludzkiego, np. teoria Thurstone'a czy Howarda Gardnera. Również w rozdziale pierwszym przedstawia Autorka rozprawy znaczenie emocji w zestawieniu do poznawczych teorii inteligencji, związanych z zachowaniami ludzkimi. Rozdział obejmuje także neurologiczne aspekty emocji, czyli charakteryzuje struktury mózgu za te emocje odpowiedzialne. Opisano tu „afekt i poznanie" jako alternatywę badawczą współczesnej psychologii, cytując takich uczonych jak Zajonc (1980, 1984) czy Mayer. Kontrowersyjne od wielu lat poglądy badaczy koncentrują się na zagadnieniu prymarności emocji nad rozumem bądź rozumu nad emocjami.

Od tego wywodu Autorka rozprawy płynnie przechodzi do rozdziału drugiego, który poświęcony jest inteligencji emocjonalnej. Bardzo słusznie zaprezentowana została geneza tego pojęcia, której można się doszukiwać w psychologii humanistycznej, a następnie w psychologii pozytywnej (Seligman, MacIntyre, Mercer). Wszystkie te rozważania zostały zaprezentowane w rozprawie w sposób, konsekwentny i logiczny. W końcu, dzięki badaniom Mayera i Saloveya uznano, że poznanie i emocje są w stosunku do siebie komplementarne (str. 31). Niemniej jednak, emocje okazują się prymarne w stosunku do reakcji poznawczych. Jak słusznie zauważa Autorka rozprawy, Daniel Goleman spopularyzował pojęcie inteligencji emocjonalnej, ale nie można go nazwać dogłębnym badaczem tego konstruktu.

W dalszej części rozdziału Autorka rozprawy prezentuje różne definicje inteligencji emocjonalnej (IE) opracowane przez kilku badaczy. Na stronie 34, co jest bardzo rozsądnym i pożytecznym zabiegiem, Doktorantka formułuje, na podstawie dostępnych źródeł, własną definicję inteligencji emocjonalnej, przygotowaną na potrzeby tej pracy. Następnie zostały opisane różne modele IE, z których najważniejsze to model oparty na zdolnościach oraz mieszany. W dysertacji przyjęty został model oparty na zdolnościach jako podstawa do badania empirycznego.

Rozdział trzeci prezentuje wyniki badań przeprowadzonych przez innych specjalistów na temat zastosowań i rezultatów treningu inteligencji emocjonalnej. Na ich podstawie można wstępnie stwierdzić, że uczniowie o wyższym poziomie tej inteligencji osiągają lepsze wyniki nauce języka.

Od czwartego rozdziału zaczyna się stopniowe przechodzenie do części empirycznej rozprawy. Postawiono w nim trzy hipotezy badawcze:

1/ trening IE zwiększa jej poziom u uczniów,

2/ uczniowie o wyższym poziomie IE oceniają siebie wyżej i mają ogólnie lepsze oceny z angielskiego,

3/ Kobiety charakteryzują się wyższym poziomem IE niż mężczyźni.

Badania opisane w rozdziale III w znacznej większości potwierdzają prawdziwość tych hipotez w innym kontekście edukacyjnym, czyli w warunkach uczenia się języka obcego, a nie drugiego. Badanie Doktorantki było badaniem podłużnym – trwało jeden rok szkolny i angażowało uczniów liceum ogólnokształcącego, podzielonych na grupę eksperymentalną i kontrolną. Zastosowano następujące instrumenty badawcze: (1) wywiad demograficzny, (2) test TIE 1.0 (Test Inteligencji Emocjonalnej) na badanie jej poziomu ,(3) wywiady z uczniami, (4) oceny szkolne z języka angielskiego, (5) samoocena uczniów. Testy TIE w każdej grupie robione były dwukrotnie, na początku i na końcu eksperymentu. Oczywiście, poziom IE w grupie eksperymentalnej podniósł się po treningu i był wyższy u kobiet niż u mężczyzn, co oznacza pozytywną weryfikację dwóch hipotez badawczych. W aneksach załączono 13 scenariuszy przeprowadzonych w ramach treningu lekcji, które wskazują na dobre rozeznanie Doktorantki w zakresie złożoności samego pojęcia inteligencji emocjonalnej.

Natomiast w dalszym ciągu mam zastrzeżenia co do sformułowania hipotezy II, która powinna, ale nie wiąże się z tytułem rozprawy, a w konsekwencji – co do określenia zawartości zmiennej zależnej. Naturalnie, na tym etapie nie da się już zaplanować tego badania w inny sposób. W rzeczywistości zbadano wpływ poziomu inteligencji emocjonalnej na wyniki w nauce, a nie na proces uczenia się języka angielskiego, bądź też na uczenie się języka angielskiego (angielska wersja tytułu); badanie nie jest więc zaplanowane zgodnie z tytułem rozprawy. Powstaje pytanie, czy da się w ogóle zbadać cały proces albo całe „uczenie się języka" i co to pojęcia oznaczają. Zmienna zależna została określona zgodnie z rzeczywistym zakresem wykonanego eksperymentu i również nie ma przełożenia na treść tytułu rozprawy. Badanie istotnie wykazało lepsze wyniki w nauce i wyższą samoocenę u osób z wyższym poziomem inteligencji emocjonalnej. Potwierdzają to także wywiady przeprowadzone w trzech grupach uczniów. W podsumowaniu należy stwierdzić, że badanie zostało wykonane systematycznie, z dużym nakładem pracy, a jego wyniki potwierdzają rezultaty innych badań związanych z wpływem poziomu inteligencji emocjonalnej na rezultaty w nauce języka.

Przechodząc do oceny strony formalnej rozprawy chcę podkreślić, że Doktorantka dokonała daleko idących poprawek jej zawartości językowej. Niemniej jednak wciąż zauważa się małą staranność edycji. Świadczy o tym chociażby już strona tytułowa pracy, gdzie jej

Autorka pisze, że „praca [jest] napisana pod kierunkiem dr hab. Ewa Piechurska-Kuciel, prof. UO", bez uwzględnienia odpowiedniej odmiany imienia i nazwiska promotorki. We wstępie na stronie 1. pojawia się określenie grupy badanej jako „Polish lower secondary school students", w wieku 16 – 18 lat. Jak wiemy, grupa badana to przecież licealiści – wiek się wtedy zgadza. Na dalszych stronach pracy pojawia się szereg błędów stylistycznych, a nawet gramatycznych. Na przykład: „In addition, this kind of research has not been conducted in the Polish educational institutions **emphasizing** learning the English language" (str. 2); "**great** research on **the** human intelligence has been evident" (str. 6); "**great** predictor of human potential" (str. 6); "Nevertheless, the interests in the social intelligence **has** been increasing foe the last two decades" (str. 19); "surrounded world" zamiast "surrounding world" (str. 21). Na stronie 24 Autorka rozprawy pisze: "The subsequent step in the brain evolution was the discovery of the limbic system [...]". Mam wrażenie, że chodzi tu o raczej o to, że "the development of the limbic system marks the next step in the evolution of the brain". Odkrycie istnienia system limbicznego nie stanowi kolejnego etapu ewolucji mózgu. System limbiczny istniał zanim go odkryto, a odkrywanie jest niezależne od ewolucji.

Następnie pojawia się szereg wyrażeń nieprecyzyjnych, które są wręcz niezrozumiałe dla czytelnika pracy. Podaję kilka przykładów: „ Another amygdala's function is the evaluation of emotional meaning to memories" (str. 25); "[...] the best solution to incorporate emotional teaching within the school curriculum would be incorporating the issues connected with emotions with already existing subjects" (str. 61). Czasownik "incorporate" tworzy kolokacje z przyimkami "to" albo "into", a nie "with" czy „within". I dalsze przykłady: „ [...] aimed to investigate teachers' emotional intelligence and the impact the training developing their level of EI" (str. 102); "For this reason, qualitative research is also crucial and could greatly contribute, especially in SLA and by means of a native language" (str. 111); "[...] found it easy or difficulty in learning this language [...]" (str. 122). Przykłady tego rodzaju można mnożyć.

Kolejna niejasność dotyczy liczby mieszkańców obszarów wiejskich w demograficznej części kwestionariusza. Zarówno w rozdziale IV jak i w aneksach pojawia się określenie miejsca zamieszkania uczestników eksperymentu: „village (from 25000) inhabitants" . Dopiero na stronie 120 dowiadujemy się, jaką liczbę mieszkańców Doktorantka faktycznie miała na myśli – do 2,5 tys. mieszkańców. Wszystkie wcześniejsze tabele zawierają ten błąd liczbowy.

Podsumowując, stwierdzam, że pomimo wymienionych błędów i niedociągnięć recenzowana rozprawa doktorska, ze względu na oryginalność podjętego zagadnienia

badawczego oraz staranność przeprowadzonego badania empirycznego spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim i w związku z tym wnioskuję o dopuszczenie jej Autorki, mgr Niny Barłożek, do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, dn. 7 marca 2019 r.

Anna Michońska-Stadnik

AStadnik